

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. «Ορεινοί»

Μεγάλη πολιτική παράταξη της Εθνοσυνέλευσης του 1862 - 64 που απαρτιζόταν από διάφορες ομάδες, υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη, με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων, των πλοιοκτητών.

β. «ΦΕΝΤΕΡΑΣΙΟΝ»

Μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της Θεσσαλονίκης με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, η οποία μετά το τέλος των βαλκανικών πολέμων και την ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση της σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.

γ. «ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ»

Η επιστροφή των προσφύγων στη Μικρά Ασία ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 1918 μετά τον τερματισμό του πολέμου για την Τουρκία. Τον Οκτώβριο του 1918 συστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη «Πατριαρχική Επιτροπή», με σκοπό την οργάνωση του επαναπατρισμού των εκτοπισμένων, με τη βοήθεια του Πατριαρχείου και της ελληνικής κυβέρνησης (Υπ. Περιθάλψεως). [Αρχικά επιτράπηκε να επιστρέψουν οι ευπορότεροι και οι πρόσφυγες οι προερχόμενοι από ορισμένες μόνο περιοχές της Δυτικής Μικράς Ασίας. Οι περισσότεροι επέστρεψαν στις εστίες τους μετά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, το Μάιο του 1919. Μέχρι το τέλος του 1920 η πλειονότητα των προσφύγων είχε επιστρέψει στη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη.]

ΘΕΜΑ Α2

α. Α, β. Α, γ. Σ, δ. Α, ε. Σ.

ΘΕΜΑ Β1

α. Σχολ. βιβλίο σελ. 137 «Την εποχή αυτή ... ελληνικής κυβέρνησης.»

β. Σχολ. βιβλίο σελ. 140 «Την περίοδο 1919 - 1921 ... Αρμένιοι και Ρώσοι.»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολ. βιβλίο σελ. 46 «Οι διαφορές του αγροτικού ... ταξικό περιεχόμενο.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α. Αναφορικά με τις ρυθμίσεις της Σύμβασης της Λοζάνης βλέπε σχολ. βιβλίο σελ. 149, Ενότ. 3 «Στις 24 Ιουλίου 1923 ... (σελ. 151) επίμαχων περιοχών.» και σελ. 151 - 152 «Με βάση το άρθρο ... περιουσίας των ανταλλαξίμων».

Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία του Μικρασιάτη πρόσφυγα που παρατίθεται στο πρώτο παράθεμα από την «Εξοδο», στο οποίο επιβεβαιώνεται ότι με παρότρυνση στελεχών της ελληνικής αντιπροσωπείας της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής κατεγράφησαν οι περιουσίες των προς ανταλλαγή Ελλήνων Μικρασιατών, ακόμα και των «τουρκεμένων», δηλαδή όσων είχαν εξισλαμιστεί, προκειμένου να αποζημιωθούν για την ακίνητη περιουσία τους μελλοντικά. Εξάλλου τονίζεται ότι υπήρχε πρόβλεψη να μεταφέρουν την κινητή τους περιουσία.

β. Για το κατά πόσον η Σύμβαση της Λοζάνης ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της εποχής και εξυπηρετούσε τις βλέψεις του Κεμάλ και του Βενιζέλου βλέπε σχολ. βιβλίο σελ. 151 «Όταν έγινε γνωστή ... Ελληνικού κράτους.»

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από τα παραθέματα του Α. Μ. Συρίγου για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και του Γ. Θ. Μαυρογορδάτου για την Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αιώνα. Συγκεκριμένα, στο δεύτερο κατά σειρά παράθεμα εξηγείται ότι ο Κεμάλ, ως «σκληροπυρηνικός» Νεότουρκος ήδη από το 1908, είχε ως βασική πολιτική επιδίωξη τον εκτουρκισμό της Οθωμ. Αυτοκρατορίας, που συνεπαγόταν και την εκδίωξη των μη μουσουλμανικών πληθυσμών από αυτήν. Επομένως, ήταν δεδομένη η εκδίωξη και των «εναπομεινάντων» Μικρασιατών Ελλήνων, γι' αυτό η ελληνική πλευρά έπρεπε να προλάβει να συμφωνηθεί η ανταλλαγή των πληθυσμών,

ώστε να μπορέσει να διαπραγματευθεί αποτελεσματικά την αντίστοιχη μετανάστευση των μουσουλμάνων από την Ελλάδα.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο Μαυρογορδάτος στο τρίτο κατά σειρά παράθεμα εξαίρει το Βενιζέλο για την ορθολογιστική του πολιτική, επειδή βλέποντας τα γεγονότα στο πλαίσιο του πολιτικού ρεαλισμού πρωτοστάτησε στην αποδοχή της υποχρεωτικής ανταλλαγής πληθυσμών. Ανέλαβε μάλιστα την πολιτική ευθύνη γι' αυτήν προσωπικά, παρακάμπτοντας τις έντονες αντιδράσεις των προσφύγων, προκειμένου να είναι σε θέση η Ελλάδα ήδη από το 1914 να επιλύσει όλες τις ελληνοτουρκικές εκκρεμότητες αλλά και να αναλάβει με αποτελεσματικότητα την υποχρέωση απέναντι στους πρόσφυγες να τους αποκαταστήσει.

ΘΕΜΑ Δ1

Αναφορικά με τη διάσταση απόψεων μεταξύ του Πρίγκιπα Γεωργίου και του Ελ. Βενιζέλου σχετικά με το ζήτημα της Ένωσης Κρήτης – Ελλάδας βλέπε σχολ. βιβλίο Ενότητα 3 σελ. 208 «Αλλά το πιο σημαντικό ... από Έλληνες αξιωματικούς.» (σελ. 209)

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από το δύο παραθέματα της Ιστορίας του Ελληνικού έθνους και του Α. Μακράκη στα οποία επεξηγείται η ουσία της μεταξύ τους διαφοράς. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στο Βενιζέλο, το πρώτο παράθεμα τονίζει ότι ήδη από το 1900 τασσόταν υπέρ της διπλωματικής μεθόδου των σταδιακών κατακτήσεων προς την Ένωση, δεδομένου ότι η άμεση επίτευξη της ένωσης ήταν αδύνατη. Ως πρώτο βήμα θεωρούσε απαραίτητο να καταργηθεί η αρμοσεία και να αποτιναχθεί η διεθνής προστασία - εξάρτηση, διότι διαφορετικά το ενωτικό ζήτημα θα το διαχειρίζονταν αποκλειστικά οι Μεγ. Δυνάμεις, εντάσσοντάς το στο μεταξύ τους ανταγωνισμό συμφερόντων. Μόνο αν η Κρήτη γινόταν αυτόνομο κράτος - όπως εξάλλου είχαν ήδη υποσχεθεί οι Μ. Δυνάμεις και όριζε ήδη το Κρητικό Σύνταγμα - θα μπορούσε να βρεθεί λύση στο ενωτικό και θα βελτιωνόταν το καθεστώς της εσωτερικής αυτοδιοίκησης. Βασική προϋπόθεση για την αυτονομία ήταν βεβαίως η συγκρότηση Κρητικής Πολιτοφυλακής από Έλληνες αξιωματικούς, η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων από το νησί και ο διορισμός κυβερνήτη από την ελληνική κυβέρνηση χωρίς ξένες επεμβάσεις.

Από την άλλη, ο πρίγκιπας αντέδρασε στην πολιτική του Βενιζέλου, επειδή θεωρούσε τη διαχείριση των διπλωματικών ζητημάτων της Κρήτης και του ενωτικού αποκλειστικό προνόμιο της Δυναστείας της Ελλάδας και του ιδίου που ήταν «φορέας των εντολών της Αυλής των Αθηνών». Αντίθετα, θεωρούσε την ανάμειξη των πολιτικών παραγόντων του νησιού επιζήμια. Έτσι διαχειρίστηκε προσωπικά το ενωτικό ζήτημα με τη μορφή συνεχών παραστάσεων και υπομνημάτων προς τις Μ. Δυνάμεις, ώστε να «καταστήσει αβάσταχτη την πίεση» και να «εκβιάσει την ταχύτερη συγκατάνευση των ευρωπαϊκών Δυνάμεων». Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής δικαιολογούνται οι προσωπικές επαφές του Γεωργίου με τον τσάρο της Ρωσίας και τους υπουργούς εξωτερικών της Ρωσίας, Γαλλίας, Αγγλίας και Ιταλίας.

Σχολ. βιβλίο σελ. 209 «Η διάσταση των απόψεων ... του τόπου μου!» Η προσωπική αντιπαράθεση των δύο ανδρών έγκειται αφ' ενός στο συγκεντρωτισμό του Γεωργίου σχετικά με την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής της Κρήτης και αφ' ετέρου στην εντελώς διαφορετική αντίληψη που είχαν για τους επιδιωκόμενους σκοπούς και τα μέσα επίτευξής τους. Ο μεν Βενιζέλος θεωρούσε πρόωρες τις ενέργειες του Γεωργίου, εφόσον η κρητική κυβέρνηση και το σύνταγμα ήταν ακόμα «ανώριμα» πολιτικά και πίστευε ότι ήταν ακόμα μη ρεαλιστικός ο στόχος της ανεξαρτητοποίησης της Κρήτης.

Ο Γεώργιος από την άλλη, δεν ήταν τόσο ευέλικτος να κινείται στους λαβύρινθους της ευρωπαϊκής διπλωματίας, όπως ο Βενιζέλος, και πραγματικά δεν κατανοούσε την πολιτική πρότασή του περί αυτονομίας χωρίς την επέμβαση των Μεγ. Δυνάμεων.

«Σχολ. βιβλίο «Κακοί σύμβουλοι ... κλίμα διχασμού» σελ. 209